

Giải pháp nâng cao hoạt động tư vấn đầu tư chứng khoán

Thạc sĩ TRẦN QUỐC TUẤN & Thạc sĩ BÙI VIỆT

Kinh nghiệm thế giới cho thấy để thị trường chứng khoán (TTCK) hoạt động có hiệu quả và phát triển thì vai trò của công ty chứng khoán (CK) trong việc tư vấn đầu tư CK cho khách hàng là một trong những khâu quan trọng cho các nhà đầu tư trên thị trường. Đối với TTCK Việt Nam đã từng bước đi vào hoạt động ổn định, vai trò của các công ty CK cũng đã bắt đầu phát huy tác dụng. Tuy nhiên, việc tư vấn cho khách hàng tại các công ty CK hiện nay vẫn còn nhiều hạn chế đối với nhà đầu tư cũng như các tổ chức kinh doanh CK, đồng thời đây vẫn còn là một lĩnh vực hết sức mới mẻ đối với công ty CK Việt Nam, nếu chúng ta không sớm tổ chức được một hệ thống chuẩn mực nghiệp vụ tư vấn của các công ty CK chính xác và kịp thời đến người đầu tư thì không những không đảm bảo được kết quả hoạt động của TTCK mà còn khó lấy được lòng tin của công chúng đầu tư tham gia thị trường.

Vì vậy, một đòi hỏi cấp thiết của thị trường chứng khoán là cần có những công ty chứng khoán làm nhiệm vụ tư vấn, giúp đỡ về chuyên môn cho các thành phần tham gia thị trường.

Thị trường chứng khoán Việt Nam chính thức ra đời từ tháng 7.2000, đã trải qua hơn 3 năm hoạt động. Mặc dù vẫn còn những nhược điểm khó tránh khỏi, nhưng với sự quan tâm sâu sắc của Đảng và Nhà nước, TTCK Việt Nam đã tạo được những bước đi cơ bản và luôn được củng cố, hoàn thiện.

Những mặt đạt được

Khi thị trường mới đi vào hoạt động chỉ có hai cổ phiếu được niêm yết, giao dịch tại TTGDCK với tổng giá trị vốn niêm yết là 270 tỷ đồng.

Tại thời điểm tháng 12.2003 tổng giá trị chứng khoán niêm yết đã gần 6.600 tỷ đồng. UBCKNN đã cấp giấy phép phát hành và niêm yết cổ phiếu cho 22 công ty cổ phần với khối lượng cổ phiếu niêm yết là 111.800.000 CP, tương đương mệnh giá phát hành là : 1.118 tỷ đồng. Trên 5.500 tỷ đồng trái phiếu Chính phủ và trái phiếu của Ngân hàng đầu tư phát triển Việt Nam cũng đã được đưa vào giao dịch trên thị trường. Cùng với sự phát triển của thị trường hiện nay có 12 công ty chứng khoán hoạt động đã góp một phần đáng kể vào việc duy trì và ổn định thị trường.

- Về mặt pháp lý, bước đầu Chính phủ, UBCKNN và TTGDCK bước đầu đã hình thành khung pháp lý cho hoạt động của thị trường chứng khoán.

- Sự hỗ trợ từ phía các công ty niêm yết trong việc công bố thông tin tương đối kịp thời và đầy đủ theo quy định của UBCKNN.

- Người đầu tư qua 3 năm trực tiếp tham gia đầu tư trên TTCK, kiến thức và kinh nghiệm đã từng bước được nâng cao rõ rệt. Do vậy công tác tư vấn sẽ từ từ hình thành nhu cầu của nhà đầu tư.

- Nhân viên của các công ty chứng khoán về cơ bản đã qua các lớp đào tạo kiến thức về chứng khoán và TTCK.

- Các công ty chứng khoán bước đầu đã chú trọng đến nghiệp vụ tư vấn đầu tư và hoạt động với nhiều loại hình phong phú và đa dạng.

- Các công ty chứng khoán phối hợp với hệ thống ngân hàng thương mại đã thực hiện tương đối đầy đủ các dịch vụ hỗ trợ cho nhà đầu tư như: Cho vay mua chứng khoán, cho vay cầm cố, cho vay trước tiền bán chứng khoán.

- Ngoài ra, các công ty chứng khoán đã góp phần không nhỏ trong việc thực hiện chủ trương của nhà nước về đẩy mạnh cổ phần hóa các doanh nghiệp.

Những mặt hạn chế

- Biến động về giá cả các loại cổ phiếu trên TTCKVN chưa mang tính quy luật chưa phù hợp với các thông lệ quốc tế.

- Trình độ hiểu biết của các nhà đầu tư còn hạn chế, thiếu các nhà đầu tư có tổ chức về kiến thức và có nguồn vốn lớn trung và dài hạn.

- Việc đào tạo nghiệp vụ phân tích đầu tư chứng khoán theo bài bản các nước có TTCK phát triển và các thông lệ quốc tế không sát thực tế TTCKVN nên chưa thể áp dụng.

- Năng lực chuyên môn của các công ty chứng khoán trong tư vấn đầu tư chứng khoán còn yếu vì đây là nghiệp vụ khá mới mẻ, đội ngũ nhân viên chưa có kinh nghiệm thực tế.

- Các công ty chứng khoán chưa chú trọng đến nghiệp vụ tư vấn đầu tư vì hoạt động này chưa mang lại lợi nhuận trước mắt cho công ty.

- Chưa có chế độ đãi ngộ xứng đáng với nhân viên tư vấn nên có hiện tượng chảy máu chất xám và không thu hút được những người có năng lực cho công tác tư vấn.

- Hoạt động tư vấn đầu tư chưa có chuẩn mực rõ ràng thiếu hệ thống chỉ tiêu khi phân tích hệ thống hoặc phân tích kỹ thuật. Đồng thời lượng thông tin cung cấp chưa đáp ứng nhu cầu của các đối tượng tham gia thị trường.

- Đôi khi việc tư vấn còn có sự đề cao giả tạo, làm cho giá cổ phiếu lên sàn cao sau đó giảm thấp liên tục mà không có sự hỗ trợ hoặc tư vấn của các công ty chứng khoán.

Giải pháp

Để khắc phục những hạn chế và nâng cao hoạt động tư vấn đầu tư của các công ty chứng khoán cho khách hàng chúng ta cần thực hiện một số giải pháp cơ bản như sau:

1. Giải pháp vĩ mô

Nâng cao năng lực hiệu quả hoạt động tư vấn cho khách hàng:

- Các công ty CK phải chủ động tuyển dụng có chọn lọc một đội ngũ nhân viên tư vấn có năng lực thực sự, có ý thức, tác phong năng động, hoạt bát, có đạo đức nghề nghiệp tốt.

- Định kỳ, các công ty CK nên tổ chức các buổi hội thảo, tọa đàm về nghiệp vụ chuyên môn, để các nhân viên nghiệp vụ học hỏi kinh nghiệm lẫn nhau, tức là không chỉ đào tạo theo hướng chuyên nghiệp, mà còn phải đào tạo song phương theo hướng tư đào tạo và đào tạo.

Các công ty CK cũng cần có chế độ đãi ngộ xứng đáng đối với các nhân viên tư vấn làm tốt chuyên môn, nhằm khuyến khích họ phát huy hơn nữa năng lực của mình.

Phát triển các hình thức tư vấn đầu tư cho khách hàng:

- Đối với việc tư vấn cho các tổ chức, cần nghiên cứu việc tư vấn các loại hình khác.

- Đối với việc tư vấn cho các cá nhân cần phân biệt rõ thành hai loại hình khách hàng. Đó là những người cần tư vấn sẽ phải chịu thêm một mức phí tư vấn và những người hoàn toàn không cần tư vấn. Trong đó đối với những người cần tư vấn có thể xem xét việc phát triển loại hình tư vấn toàn phần.

Định hướng các nghiệp vụ tư vấn của các công ty CK:

- Đối với tư vấn niêm yết:

- Đối với các công ty CP đủ điều kiện niêm yết, nhưng chưa niêm yết trên TTCK tập trung, thực hiện việc tư vấn niêm yết cho họ, đưa CK của họ niêm yết trên TTCK tập trung...

- Đối với các công ty CP có ý định niêm yết, nhưng chưa đủ các điều kiện quy định về niêm yết (về vốn, ngành nghề, số lượng cổ đông...), thì các công ty CK nên tư vấn và giúp đỡ cho họ.

- Đối với tư vấn đầu tư:

- Trường hợp với địa bàn nông

thôn: tư vấn trực tiếp hoặc qua điện thoại.

- Với địa bàn thành phố: ứng dụng mạnh tiến bộ về tin học.

- Với địa bàn người đầu tư nước ngoài tiệm cận theo hướng thông lệ tập quán, phù hợp với người nước ngoài...

- Trường hợp với những đối tượng là người về hưu: nên định hướng các loại hình đầu tư ít mạo hiểm.

- Với những đối tượng người trẻ tuổi: thì định hướng đầu tư các loại CK tăng trưởng, lợi nhuận nhiều.

- Tuân thủ trong nguyên tắc tư vấn:

Việc tư vấn phải thực hiện đúng theo các chuẩn mực về đạo đức trong kinh doanh CK. Cụ thể là tính trung thực và công bằng; minh cán; năng lực; cung cấp thông tin đầy đủ kịp thời và chính xác cho khách hàng; tránh xung đột về lợi ích đối với khách hàng; tuân thủ theo quy định của pháp luật.

2. Giải pháp vĩ mô

Về phía Chính phủ cần có sự quan tâm về thị trường chứng khoán, tạo ra những ưu đãi về thuế cho các nhà đầu tư cũng như các công ty cổ phần một cách lâu dài và chắc chắn để kích thích họ tham gia thị trường. Song song với việc này Chính phủ cũng cần thúc đẩy nhanh tiến trình cổ phần hóa, đồng thời tạo ra những chính sách bình đẳng giữa các công ty cổ phần với các doanh nghiệp nhà nước

Bên cạnh đó UBCK cũng cần có những động tác tích cực, nhanh chóng hoàn thiện khung pháp lý về TTCK nói chung cũng như về thị trường tư vấn nói riêng, xây dựng nguồn nhân lực cho thị trường, thanh tra giám sát hoạt động của các công ty tư vấn... Cụ thể chúng tôi xin được đề nghị những biện pháp sau:

- củng cố và hoàn thiện khung pháp lý về hoạt động tư vấn đầu tư của các công ty chứng khoán (Cấm các hành vi lôi kéo và lừa đảo, cấm các hành vi giao dịch thái quá: khuấy động, tung tin thất thiệt, thổi phồng bản thân...)

- Tăng cường cơ sở vật chất kỹ thuật

Các bước này có thể chia làm 3 giai đoạn (1) Hoàn thiện trụ sở chính và các cơ sở vật chất kèm theo như hệ thống thông tin nội bộ; (2) Phát triển phần mềm tin học chuyên dùng, xử lý số liệu thống kê, thông tin, lưu trữ; (3) Tiến tới thành lập mô hình giao dịch trực tuyến qua mạng sẽ rút ngắn được nhiều thời gian và tiết kiệm được nhiều chi phí cho nhà đầu tư).

- Hoàn thiện hệ thống đào tạo, cấp phép hành nghề tư vấn CK và phổ biến kiến thức, nâng cao nhận thức cho công chúng đầu tư (Xây dựng chương trình đào tạo theo sát đúng với thực tế Việt Nam có tính chuyên sâu và riêng biệt; xây dựng đội ngũ giảng viên tốt về phẩm chất, sâu về chuyên môn và giỏi về phương pháp sư phạm là vấn đề cần phải được quan tâm; xây dựng quy trình đào tạo từ việc quản lý, ra đề thi, tổ chức thi, chấm thi, cấp chứng chỉ).

- Quản lý giám sát và thanh tra các công ty chứng khoán:

Đối với các nhân viên của mình các công ty chứng khoán cần thường xuyên kiểm tra, phát hiện những sai sót, để chắc chắn rằng nhân viên của mình thực hiện các hành vi tư vấn đúng theo pháp luật chứng khoán và đạo đức của nhà tư vấn. Mặt khác giữa các khách hàng và công ty chứng khoán xảy ra những mâu thuẫn và quyền lợi do đó các cơ quan chức năng mà cụ thể là vụ thanh tra cần kiểm tra thường xuyên các công ty chứng khoán để đảm bảo quyền lợi khách hàng luôn đặt trước quyền lợi của công ty.

Tóm lại TTCK đóng một vai trò quan trọng trong việc huy động vốn và bổ sung các nguồn vốn đầu tư hợp lý, thông qua TTCK các nguồn vốn trong nước và nước ngoài được tập trung sử dụng cho các dự án đầu tư, mở rộng sản xuất phát triển kinh tế... Có thể nói TTCK là một thị trường tài chính cao cấp muốn tham gia cần phải có những kiến thức và mức am hiểu nhất định. Chính vì vậy chúng ta cần phát triển các nghiệp vụ của CTCK đặc biệt là hoạt động tư vấn của các CTCK nhằm từng bước tạo một nền văn hóa chứng khoán cho công chúng nhằm mục đích phát triển TTCK nói riêng và nền kinh tế nói chung ■